

Deze lieden zijn als reizigers, die haastig eene stad bezoeken, om de vele merkwaardigheden te zien. De tijd is kort. Willen zij wat zien, zoo moeten zij zich haasten. Daarom vluchtig alles door en langs. Zoo gaat het tegenwoordig met boeken en tijdschriften lezen. Een ontembare zucht naar oppervlakkig weten! Een waterval van gedrukt papier!

Treurig gevolg hiervan is weder, dat men tegenwoordig vele geleerde menschen vindt, die dom zijn; ik bedoel niet, dat zij dom zijn, omdat zij geleerd zijn. Maar dit: vul een dom mensch tot aan den rand met kennis, hij zal daarom niet minder dom worden, doch ook niet dommer. Domheid is aangeboren, zelden verkregen. Een dom mensch met kennis opgepropt is verwaand.

Hierbij sluit zich aan als 4°. euvel, de ijdelheid der menschen met hun „Rechthaberei”, die als zij van ongelijk overtuigd worden geen ongelijk willen bekennen. Eerlijkheid in de wetenschap is de rechte weg om vooruit te komen.

De groote Mulder definieerde wetenschap als liefde tot het ware en dat gaat niet met leugen gepaard. „Rechthaberei” is leugen.

Nu zegt men wel, dat de geneeskunst het eenige beroep is, waarin liegen is geoorloofd — doch dit gezegde geldt van het vak, niet van de wetenschap.

Confucius zegt zoo schoon: „Wetenschap is wanneer men iets weet, zeggen dat men het weet; wanneer men iets niet weet, bekennen, dat men het niet weet.” Zoo wordt men voor wetenschappelijke teleurstellingen bewaard, die tegenwoordig zoo aan de orde van den dag zijn. Dwalen is echter menschelijk. Dwalen mag nooit iemand verweten worden. Het bewaart ons juist voor de leelijke zonde: de hoogmoed. Maar „Rechthaberei” is een leelijk ding in de wetenschap en toch . . . kan zij ook nog eene goede zijde hebben; daar wordt naml., al is het in verkeerde richting, gearbeid, gedacht en door uitvegen en corrigeeren soms wat gevonden, waarnaar men niet zocht en alzoo kan eene geniale dwaling soms meer vruchten afwerpen dan een banale waarheid.

Ik herinner hier even aan het „vooroordeel” waaraan ieder sterveling wegens zijn natuurlijk subjectivisme in meerdere of mindere mate lijdt.